

אברהים הדף את תריס הברזל למעלה, נשק למזוזה ונכנס אל אפלולית החנות. הוא בירך את אלוהיו, הרים את ראשו וביקש פרנסה מהשמיים. טעמו המר של מיקוח הבוקר עם אשתו נסך בו תסכול. הוא נאנח בכבדות וחש אומלל. מבטו עבר על הרהיטים הישנים המעוטרים בפרחי קטיפה אדומים גדולים, ועל שולחנו הגדול שניצב עמוק בפנים החנות ושימש לו מגן מפני העולם.

העיתון 'פִּיֶּהָאן' חיכה לו כרגיל בפתח החנות וגם שַׁרְת־התה הגיע מייד והעמיד לפניו כוס תה מהביל. אברהים העיף מבט בטלפון השחור שהיה תלוי על הקיר, הוא היה מקור גאוותו. בימים אלה שאחרי תום מלחמת־העולם השנייה, למעטים בשכונה היה טלפון, והמכשיר בחנותו של אברהים זימן אליו את כל מי שהיה צריך לטלפן, והעמיד את אברהים בשורה אחת עם חשובי המקום.

אברהים דיפדף בעיתון מבלי לקרוא את האותיות. 'אילו יכולתי הייתי עוזב את הכול ובורח מכאן, חשב בליבו, 'יכולתי לשכוח את הבית, את האישה ואת הבנות, ולחזור לְהִמְדָאן, או להפליג לעולמות רחוקים ובלתי ידועים. ואולי הייתי הופך לְדִרְוִישׁ, כמו ההודים הזקנים שבבוא היום עוזבים את משפחתם, והולכים והולכים עד שהם מתים.'

קול חריקת הדלת קטע את מחשבותיו. זו היתה אישה. היא פתחה את הדלת באיטיות וסגרה אותה בהיסוס. אז שיחררה מעט את הצי'אדור הפרחוני שהתעטפה בו, המתינה מעט ושוב עטתה אותו על פניה. עינו הימנית של אברהים, שהיתה עיוורת בשל תאונת ילדות, באה לעזרת השמאלית ויחד הן ניסו לאמור את הנכנסת. הוא נשא את ראשו, חייך אל הדמות שנכנסה אל תחום הראייה הצר שלו וקם לקראתה. צלליתה האפילה על האור הדל שחדר מבעד לחלון שמאחוריה וטישטשה את דמותה. ריח גול'אב, מי ורדים, חדר לאפו, אך פניה נותרו מטושטשות.

"בוקר טוב לך, היכנסי בבקשה." שָׁרַת־התה שב ונכנס. אברהים הזמין שתי כוסות תה והביט בה, וכשהתירה מעט את הצי'אדור, שדיה קראו לו. הם היו מלאים ואיתנים כמו מלוני ביכורים בשבועות. ריח מתוק דיגדג את אפו. אברהים חש את התזווה המשמחת בגופו, חיוכו מילא את פניו הנאות והוא חזר ובירך אותה ושאל לשלומה.

כמי שכל חייו חיכה לבוא האורחת, הוא ידע את פניה, את דמותה, את ניחוח הבושם ואת תנועותיה, עוד לפני שהתגלו לעיניו. הוא נעל את הדלת, משך את הכיסא והתיישב מולה.

היא הניחה לצי'אדור לנשור מעט והשפילה את מבטה. גבותיה הארוכות ככנפי יונה שחורה הצלו על עיני הדבש שלה. חיוכה היה ביישני ורך ולחייה העלו סומק.

'ישתבח שמו', חשב אברהים וחש שגם בעינו הסומאת הוא קולט את הדמות המלאכית היושבת לפניו.

היא החזירה לו מבט מזווית עינה.

אברהים שמח פעם נוספת על כך שהנפילה והעיוורון לא הותירו עקבות על פניו. שתי עיניו התרוצצו על פניה, תרות אחר הפתח לנשמתה. הוא נשך את שפתו וחיך אליה. נשיכת השפה, סומק פניו

ולחט נשימתו הסגירו את שמחתו, שמחת גבר הפוגש ניחוח אישה. 'שברתי את סכר הזרות, חייכה לעצמה, 'והוא היה רעוע...' היא סיפרה ששמה פְּחָרִי, מוסלמית נשואה שננטשה על ידי בעלה עם שלושת ילדיה הקטנים. אין מי שיפרנס אותם, והיא עובדת ככוח עזר במרפאה ציבורית קרובה לביתה.

"מה אגיד לך, צִיִּיבָה חוֹדָא סְדָא נְדָאָרָה, למכת אלוהים אין צליל, וכשהוא מְכָה, אין לו מרפא," היא נאנחה, הרימה את מבטה מקצה נעליה וגילגלה את דמעתה בטרם הניחה לה לזלוג.

'שמע ישראל,' אמר בנפשו והביט ארוכות בפניה. 'איזה טיפש נוטש אוצר כזה? ואני? אני כל בוקר...' הוא לא רצה להמשיך במחשבות. "חָאָהֶר, אחותי, במה אני יכול לעזור לך?"

"אני מְפַנָּה חדר בבית שלי ומבקשת להשכיר אותו," התייפחה בתוך הַצֵּ'אדוֹר שלה, "ככה אולי יהיה מעט כסף לילדיי היתומים..." "יתומים? חס ושלום, הוא עוד יחזור," אמר, ובליבו קיווה שלעולם לא.

"שמעתי עליך רק טובות. אומרים שאתה רֶסֶתְגָאֶר, אדם אמין. אז באתי ישר אליך."

מבטו נח על פניה. היא כיווצה את שפתיה הוורודות ולחצה בעפעפיה על עיניה המאופרות לשחרר דמעה מתגלגלת. אברהים הצליח לנתק את מבטו וגלש לקצה החריץ שבמיפתח שמלתה. הדמעה היתה לשווא, לא נמצא לה קהל. עינו של אברהים התבייתה על שביל החלב.

"תודה לאל שיש לי את האח שלי, הוא מצל את צילו עלי ועל האומללים שלי. אבל," נאנחה, "אין חִיר ממנו, לא רק שאינו תומך בי, גם עול פרנסתו עלי."

אברהים הרים את מבטו וחייך אליה. "זְנִדְגִי מִיִּזְרָה, החיים נמשכים, אל תדאגי, ישנם אנשים טובים, הפרנסה מאלוהים."

היא הורידה את הַצָּאדוֹר מעל כתפיה וחשפה את צווארה הבוהק והרך.

אברהים אחז את ידיו זו בזו והחדיר את הציפורן הארוכה של הזרת לכף ידו האחרת כדי לעצור את תשוקתו. "הבית אמנם שלנו," היא זזה באי נוחות ופיתלה את גופה, "אבל יש עליו הרבה חובות. אם לא אעמוד בתשלומים, ייקחו לי את הבית."

הוא שמע אותה באוזן אחת וסקר אותה בעין אחת. 'איפה היא ואיפה ההיא?' השווה את המוסלמית הכנועה שלפניו לאישה הרושפת שבביתו.

שְׁרֵת-התה נקש פעמיים על הדלת הנעולה וחיכה בסבלנות. אברהים פתח והאיש מסר את מגש התה, העלה חיוך של מבין דבר והסתלק. אברהים הגיש לה את התה החם. היא הסירה בחינניות את הַצָּאדוֹר, הפעם עד למותניה, החזיקה בידיה העדינות את הכוס וחיכה חיוך מבויש, נשאה אליו את מבטה והטביעה אותו בקסמיה. אפולונית החנות, הקור העז שמעבר לדלת, בוהק השלג המשתקף בחלון והתה המהביל עשו יד אחת וקשרו בין שתי נפשות שחיפשו מעט נחמה מן הַרְעָה שאלוהים חָלַק להן. הן מצאו את מבוקשן. פְּחָרִי הרימה את הכוס אל שפתותיה ונכוותה, טיפת תה ריחני זלגה בין שדיה. מבטה נח על הטיפה הסוררת וחיוכה המפתה על שפתיה. אברהים שלף ממחטה מעומלנת, מסר לה ונסוג לאחור. פְּחָרִי ספגה את טיפת הפיתיון מעל שדיה והסתירה עמוק בליבה את עלבונה מנסיגתו לאחור. 'נראה שרזי הכיבוש לא פועלים עליו כמו על האחרים,' נזפה בעצמה.

אברהים נשם עמוקות את ניחוח הוורדים שמילא את חלל החנות. זוהר פניה ואצבעותיה הלבנות היו בעיניו כפרחי יסמין הקוראים לו לבוא, לקטוף, לשאת ולהתענג. עיני הרבש שלה, ריסיה השחורים

והמבט הביישני קראו לו לדבר עבירה. הוא קם מכיסאו, יישר את
מכנסיו המגוהצים, ניער את הז'קט התואם וכיחכה בגרונו.
בגדיו היקרים וקומתו התמירה סיחררו את פְּחָרִי. היא השפילה
את מבטה אל הנעליים השחורות והמבריקות ושיפשה את אפה
המתענג מריח הארדה-קולון המשובח שלו. בחירתה היתה נכונה.
היא שבה וחייכה.

הדקות הארוכות שעברו עליהם לא נספרו. כי מי יכול לקצוב
את עונג האהבה? וכשפְּחָרִי אספה את הַצֵּ'אדוֹר וביקשה ללכת,
אברהים קם לפניה, שלח את ידו ונגע בידה. ידיהם הזיעו והם
החזיקו אותן סגורות ומלטפות.
מבטו רקד על פניה וחייך, והיא המשיכה להביט בנעליו המבריקות
והסמיקה.

"חֹדָא הָאֵפוֹ, ישמרך אלוהים, אדון אברהים." אמרה לבסוף.
וכשהדלת נסגרה אחריה, ענה לה, חֹדָא הָאֵפוֹ, פְּחָרִי חָנוּם.
כל אותו בוקר אברהים לא פתח את דלת חנותו. הוא ישב על
כיסאו הקבוע, עצם את עיניו וסקר את פניה היפות בראי הזויתיו.
רהיט הקטיפה שימר את קימורי גופה. במבט ענוג ליטף את מקום
ישיבתה, שאף את ריחה המתוק ובלע את האוויר שעטף את פְּחָרִי
שהלכה ממנו.

העננים הקדירו את השמיים, השמש החורפית לא הצליחה להאיר
את פנים החנות, פניה היפות של פְּחָרִי פגו לאט. הקור שחדר
ממפתן הדלת העיר את תזמורת הרעב והעלה את סף האשמה.

כשנחשי האדמה השחורים והדקים החלו לטפס על ערימות השלגים,
ועקבות הרגליים היו לבליל שחור, מולוק ידעה שהחורף הקשה
עומד להסתיים. במשך חודשי החורף הארוכים סחף אותה לובן

השלג אל קור אפל במחוזות רחוקים שהכירה רק מהזיותיה. עצי הדובדבן הגבוהים שעמדו בקצה חצר הבית חייבו אליה וניענעו את צמרתם. ענפיהם הנמוכים כרעו מכובד השלג, וכאישה הכורעת ללדת השתרכו על אדמת הגינה. אצבעות דקות ועבות של גפנית משולשת נאחזו בקיר לבנים אדומות כמתפללות לעבור את החורף בשלום. המים בהזו, הבריכה הקטנה במרכז החצר, קפאו, ודיירי הבית שנזקקו להם שברו את שולי משטח הקרח ושאו מים כהים להיטהר.

עיקר תענוגות החורף היו בבקרים. בני משפחת לוי אהבו את התה המהביל והחם, את הנזן סְנִיָקָה, לחם שנאפה על חצץ רותח ונמרח במעט שמנת חמוצה וסמיכה. לפעמים מולוק כיבדה אותם במעט דבש יקר, או בריבת דובדבנים שנותרה מימי הקיץ הארוכים, אך כשהגיעו מהכפרים הרחוקים מכלי חמאה משובחת, גמול על קשריו של אברהים, אבי המשפחה, עם עשירי טהראן - אז החגיגה היתה אמיתית.

אברהים היה מתווך נדל"ן שגם המוסלמים סמכו על הגינותו. היו ביניהם אַרְבָּאבִים, אדוניהם של כפרים שלמים, שחלקם לא טרחו מעולם לבקר בנכסיהם ובקושי ידעו את מיקומם על המפה. היה מי שניהל למענם את העניינים שם והזרים את ההכנסות. בסוף כל עונה היו החמורים, הסוסים או עגלות המשא מגיעים לבתי האדונים, עמוסים בתוצרת חקלאית, אותה חלקו עם מי שחפצו ביקרם, ובהם גם אברהים.

בסתיו עטפו הרוחות את מולוק ששקעה בדיכאון ובחרדה מפני הקור ומאימת החורף המתקרב. אז היה אברהים מוריד מעליית-הגג את הפּוֹרְסִי, שולחן מרובע נמוך, ומתקין אותו בחדר הפונה מזרחה. מזרנים רכים הונחו סביב ושמיכת צמר ענקית נפרשה על הפּוֹרְסִי וכלאה את חום הגחלים שרחשו במנגל שמתחת לשולחן, שם יחמם

את ליבן ואת רגליהן של מולוק ושל שתי הבנות. הפּוֹרְסִי שימש מקום מפגש לבני משפחת לוי. הם ישבו סביבו, סיפרו סיפורים והחליפו חוויות, אכלו את ארוחותיהם, הכינו שיעורי בית, רבו והשלימו, התחבקו, נגעו ולא נגעו, ליטפו וגם חיפשו עונג אסור. כל יציאה למשימה מחוץ לפּוֹרְסִי לוותה בוויכוח קולני מי הקורבן שיעזוב את חוג עונג החום, ולו לזמן קצר.

בבקרים הקרים, אחרי הנחת תפילין ותפילת שחרית, אברהים היה מניח את סיר האלומיניום הקטן על תנור הנפט הגבוה, העֶלְאֵדִין, ממיס בו גוש חמאה ביד רחבה, תוחב בחמאה את התמרים השחורים המגולענים, וכשהכול היה לגוש אחד, היה טורף בו את הביצים הטריות ואת הנוץ, הלחם היבש מתמול שלשום. ריח המעדן היה מחזיר אותו לימי ילדותו בעיר הולדתו הַמְדָאן, בטרם התייתם. הוא היה נאנח ברחמים עצמיים וטורף את המעדן הטעים בחברת הבנות. מולוק הביטה בהם בסלידה ומשכה ידה מהסיר. מעדן התמרים הַמְדָאני העניק לבנות כוח רב ליום חורפי קר, וגם העמיד את כרבותו של אברהים יום ולילה ללא הרף. מולוק ידעה את הכרבות הזו, אך התרחקה ממנעמי החיים והתנכרה לבעלה.

אברהים התייתם מהוריו בגיל שש. זכרונותיו מילדותו היו מעטים ומעורפלים. הוא ידע שאביו, בן שבט לוי, היה בעל ידיים חזקות ומזג חם. האב היה סוחר זרעונים בעיר הַמְדָאן, היא שושן הבירה, וקיים את משפחתו ברוחק. יהודי הַמְדָאן הכירוהו כאיש ישר וחסם. הוא פתר מריבות בין שכנים, השכיך שלום בין שותפים מסוכסכים, ופסק צדק לנשים עשוקות. אך במשפחתו שלו לא הצליח האב לנצור את כעסו, וכשסטר לבכורו מתוך כעס - הרגו ובכך איבד את כבודו.

* * *

בכל בוקר התחולל בבית משפחת לוי מחזה מתיש שהבנות שימשו לו קהל. מולוק דרשה מאברהים כסף לכלכלת הבית, והוא היה שולף שטר אחד או שניים, מניח אותם בקצה שולחן האוכל, ופונה ללכת. עוד לפני שרגלו עברה את מפתן החדר, מולוק הספיקה לבחון את השטרות, לעמוד על ערכם, ובעיניים רושפות היתה מעיפה אותם באוויר לרגלי בעלה.

אברהים היה מאדים מכעס ומלחץ-דם גבוה, מתכופף בכבודות, אוסף את השטרות ופולט מילים שלא הגיעו לאוזניה. הוא היה שולף שטר נוסף ומרגיע את הרוחות. המסך ירד. הקהל התפזר, מי לחנותו ומי לבית-הספר היסודי 'כּוֹרֶשׁ' במרכז העיר. הבנק של מולוק, מתחת לשטיח, היה אמנם פרוץ לכול, אך לא היה מי שיעז לשלוח את ידו אל המזומנים. הממון נערם שם, ממתין בסבלנות לביקורה החודשי של מולוק בסניף השכונתי של 'בנק יבוא ויצוא'. "מי שצריכה לחתן בנות, חייבת לדאוג לנדרוניה שלהן מבעוד מועד", היתה חוזרת ואומרת.

מולוק קיבלה אותו בפנים נעימות ובחיוך רחב. על הפּוֹרְסִי כבר נפרשה מפה, ומגש עשבי המאכל, הרשאד והטרגון עם הבצלונים והצנוניות, חייך אליו. מה טוב היה אלמלא שיחקה כל בוקר את תפקידה במחזה ההשפלה שלו. כוס תה של לפני הארוחה שיבשה את תאבוננו וגם את מחשבותיו. פניה של המוסלמית חייכו אליו מתוך האדים השקופים. הוא הרים את מבטו וחייך אל מולוק. כמו רבים מבני דורה, מולוק חלתה בילדותה בשושנת יריחו שהשאירה צלקת ארוכה על פניה, סמוך לאוזן שמאל. אברהים הביט בה ולא ראה את הצלקת. פְּחָרִי היא זו שחייכה אליו חזרה. מולוק קירבה את הכיסא לפּוֹרְסִי החם, הרימה את השמיכה העבה

והזמינה אותו להתחמם. היא אהבה את ארוחות הצהריים שסעדו
 לברם, וקמה תכופות לקרב לו את מגש הירק או את צלחת האורז
 ולמלא את כוסו בשֶׁרֶבֶת, משקה מתוק מעשה ידיה. ישיבתה על
 המזון מול בעלה היושב על הכיסא היתה כהצהרה על מעמדה
 במשפחה. אברהים אהב את הכבוד שזכה לו בביתו, אך עתה
 נמהלה חוויית התשוקה שנותרה בו מביקורה של המוסלמית בטעמו
 המשובח של המזון, העירה את עצלותו וארגה סביבו את קורי
 השינה. הוא הרחיק את הכיסא מהפּוֹרְסִי, פשט את חליפתו וגלש
 לתוך הפיג'מה החמה.

"אחרי שקיררת את הפּוֹרְסִי, אתה מתחפר בו?" צחקה.

"מתחפר בו, מולוק ג'ון, יקירתי, אבל איתך." הוא משך אותה
 לשמיכה העבה וכיסה את שניהם עד לצוואר. הוא נשק לשפתיה,
 חיבק את קימוריה וחש שהיום טעם שפתיה משובח מימים אחרים.
 הוא תהה האם זהו הטעם של יום חול גנוב, או טעמה של זו שטרם
 הכיר.

בעלות השחר אברהים גרר את עצמו מהמיטה החמה ופנה למטלות
 הבוקר. הוא הפעיל את סְמָאֵבֶר הנפט, הוסיף כדורי פחם לפּוֹרְסִי,
 הניח תפילין והתפלל שחרית ליד החלון הפונה מערבה. כשסיים,
 העיר בעדינות את שתי בנותיו, רְעֵנָה והוֹמָה, והאיץ בהן להתכונן
 לבית-הספר. אחרי שירד המסך על ההצגה היומית של כלכלת
 הבית והדאגה לנדוניה של הבנות, מולוק קלעה לרְעֵנָה את צמותיה
 הדלילות, החליפה להוֹמָה את הצווארון הלבן של תלבושת בית-
 הספר, וכולם יצאו יחד לעולם שמחוץ לבית.

ידיה הקטנות של רְעֵנָה נכלאו באצבעותיה החזקות של האם. עונג
 המגע היה מהול בחששות. אצבעותיה של מולוק לפתו תכופות את

פרק ידה הקטנה, והעבירו לבת את סערת הנפש של האם. הבנות הקטנות ידעו לזהות מבעוד מועד את פרצי הר־הגעש ההולכים וקרבים, אך ידעו גם שהלְבָה החמה זורמת רק בין ארבעת כותלי הבית. היה זה יום חשוב בחייה של מולוק, היום שבו החלה את עבודתה כמורה מחליפה בכיתות הנמוכות. מעילה השחור הארוך התפור בקפידה תאם את שיערה הנאסף כפקעת מאחורי גולגולתה. הפסוקת הבוהקת והחדה באמצע קרקפתה היתה כסמל שהעיד על חייה המחולקים ל"לפני" ו"אחרי". פניה היו עדינות, עורה רך, צווארה ארוך ונשי ופיתולי גופה מעוררים תשוקה. הצלקת שבפניה נראתה כהלצה גרועה של הבורא.

אברהים קיווה שמשרה מחוץ לבית תרגיע את נפשה הסוערת של אשתו. הוא הופיע לביקור בבית־הספר 'כורש' לבנות, שוחח בצרפתית עם מוֹסִיו אוחיון, שָׁבָה אותו בקסמיו וביקש וגם קיבל משרה לאשתו. מאז כינה אותה חָנוּם מוֹעֵלִים, גברתי המורה, וסחט ממנה חיוך של רצון טוב. השכר שהובטח למולוק היה זעום, אך היא היתה קרובה להגשמת חלומותיה.

חדר המורים היה מחומם היטב, והשָׁרֵת הגיש לה כוס תה מתוק וחס. היא בחרה את הכיסא הפינתי, הרחק משולחן המורות, והתיישבה זקופה, מחייכת לכל עבר. למרות החום המחניק סירבה לפשוט את מעיליה, שמא הדבר יתפרש כחוצפה וכחוסר נימוס. סגנית המנהלת ניגשה אליה לברכה, וכשכינתה אותה "גברתי המורה", הצלקת הארוכה והעמוקה לאורך אוזנה השמאלית של מולוק התלהטה. בידה השמאלית ניסתה לכסות על רקמת העור הפגועה ומבטה הושפל. חום הציף את גופה. היא ניפנפה בדרך לוח השעות, נשמה עמוקות וניסתה להשתיק את פרפורי ליבה. "אנא בכוח גדולת ימינך תתיר צרורה", נזכרה בתפילה שאמה נשאה בזמנים קשים בחייה ושבעלה אמר בכל בוקר.